

EUROOPA KOHTU OTSUS

12. veebruar 1992*

[...]

Liidetud kohtuasjades C-48/90 ja C-66/90,

Madalmaade Kuningriik, esindajad: välisministeeriumi õigusnõunik A. Bos ja õigusnõuniku abi J.W. de Zwaan, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Madalmaade Saatkond, 5 Rue C.M. Spoo (kohtuasi C-48/90),

ja

Koninklijke PTT Nederland NV ja PTT-Post BV, esindajad P.V.F. Bos ja C.E.J. Bronckers Rotterdami Advokatuurist, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: advokaadibüroo Loesch and Wolter, 8 Rue Zithe (kohtuasi C-66/90),

hagejad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: peaõigusnõunik Norbert Koch ning õigustalituse ametnikud B. Jansen and B.J. Drijber, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o õigustalituse ametnik Roberto Hayder, Wagner Centre, Kirchberg,

kostja,

keda toetavad kohtuasjas C-66/90

Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriers- en Expresbedrijven ja Nationale Organisatie voor het Beroepsgoederenvervoer Wegtransport, Madalmaade õiguse kohaselt asutatud ühingud asukohaga vastavalt Amsterdamis ja Rijswijkis, esindaja: J. Geus Haagi Advokatuurist, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: advokaadibüroo L. Dupong, 14a Rue des Bains,

European Express Organisation, Prantsuse õiguse kohaselt asutatud ühing asukohaga Pariisis, esindajad Rechtsanwalt R. Wojtek Hamburgi advokatuurist ja Freie Universität

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

Berlin'i professor E. Grabitz, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o P. Palinkas, 38 Rue Paul Wilwertz, ja

Association of European Express Carriers, Belgia õiguse kohaselt asutatud ühing, esindaja I.G.F. Cath Haagi Advokatuurist, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: advokaadibüroo L. Dupong, 14a Rue des Bains,

menetlusse astujad,

mille esemeks on komisjoni 20. detsembri 1980. aasta otsuse 90/16/EMÜ kullerpostiteenuse osutamise kohta Madalmaades (EÜT 1990 L 10, lk 47), kehtetuks tunnistamise taotlus,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed Sir Gordon Slynn, R. Joliet, F. A. Schockweiler ja F. Grévisse, kohtunikud G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco ja M. Zuleeg,

kohtujurist: W. Van Gerven,

kohtusekretär: J.-G. Giraud,

kuulanud ära kohtuistungil ettekande,

kuulanud 10. juuli 1991. aasta kohtuistungil ära poolte kohtukõned,

kuulanud 16. oktoobri 1991. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. Euroopa Kohtu kantseleisse 2. märtsil 1990. aastal saabunud hagiavaldusega esitas Madalmaade Kuningriik EMÜ asutamislepingu artikli 173 esimese lõigu alusel hagi komisjoni 20. detsembri 1989. aasta otsuse 90/16/EMÜ kullerpostiteenuste osutamise kohta Madalmaades (EÜT 1990 L 10, lk 47) tühistamiseks (kohtuasi C-48/90).

2. Euroopa Kohtu kantseleisse 15. märtsil 1990. aastal saabunud hagiavaldusega esitasid Koninklijke PTT Nederland NV ja PTT-Post BV (edaspidi nimetatud "PTT") asutamislepingu artikli 173 teise lõigu alusel hagi sama otsuse 90/16/EMÜ kehtetuks tunnistamiseks (kohtuasi C-66/90).

3. Euroopa Kohtu 5. detsembri 1990. aasta määrusega anti organisatsioonidele Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriers- en Expresbedrijven, Nationale Organisatie voor het Beroepsgoederenvervoer Wegtransport ning European Express Organisation ja Association of European Expresse Carriers luba astuda menetlusse komisjoni toetuseks kohtuasjas C-66/90.

4. 4. juuni 1991. aasta määrusega suunas Euroopa Kohus kohtuasja C-66/90 edasi Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtusse.

5. Esimese astme kohus eitas 21. juuni 1991. aasta määruses oma pädevust, et tühistamisnõude saaks lahendada Euroopa Kohus.

6. Euroopa Kohus otsustas oma 22. juuni 1991. aasta määrusega kohtuasjad C-48/90 ja C-66/90 suulise menetluse ja otsuse huvides liita.

7. Madalmaade 26. oktoobri 1988. aasta seaduse, millega muudetakse postiteenuse osutamist puudutavaid õigusakte (postiseadus, Staatsblad, 1988, 522) (edaspidi „postiseadus”), artikliga 2 asendati varasem ettevõtte PTT antud Madalmaades saadetavate, Hollandi Antillidele ja Arubale saadetavate või sealt saabuvate ning ka välismaalt saadetavate või sealt saabuvate kuni 500 g kaaluvate kirjade kohaletoimetamise seaduslik monopol ainukontsessiooniga.

8. Kontsessioonäär PTT Nederland NV on kohustatud tagama kogu riigis kõikidele isikutele tasu eest kirjade ja muude saadetiste edastamise ministri määrusega kehtestatud tingimustel. Kontsessioonist tulenevate kohustuste täitmise usaldas PTT Nederland NV oma tütarettevõtjale PTT-Post BV.

9. Postiseaduse artikli 12 lõike 1 kohaselt on muudel isikutel peale kontsessionääri keelatud kuni 500 g kaaluvate kirjade tasu eest edastamine, välja arvatud, kui on täidetud artikli 12 lõike 2 punkti a alapunktides 1 kuni 3 kehtestatud kolm tingimust:

- pakutav teenus on tavalisest kullerpostiteenusest veo kiiruse, selle kiiruse tagatuse ja veo käigus saadetiste üle arvestuse pidamise võimaluse poolest oluliselt parem;
- Madalmaade piires või välisriikidesse saadetiste edastamise tariifid on kõrgemad kui samasuguse teenuse eest avaliku võimu poolt kehtestatud tariifid, milleks on Madalmaade ja ühenduse piires 11.90 Hollandi floriini ja muudesse sihtkohtadesse kirjade edastamisel 17.50 Hollandi floriini; ja kolmandaks:

– edastamisega tegeleb registreeritud äriühing.

10. Pärast 5. oktoobril 1988. aastal toimunud mitteametlikke arutelusid PTT-ga teatas komisjon sellele 7. novembril 1988, et postiseadus on tekitanud teatud probleeme seoses asutamislepingu sätestatud konkurentsieeskirjadega.

11. 29. novembril 1988. aastal teatas komisjon teleksis Madalmaade valitsusele, et pärast esimest uurimist olid tema ametnikud jõudnud järeldusele, et postiseaduse artiklid 2 ja 12 on vastuolus asutamislepingu artikliga 90 koostoimes asutamislepingu artiklitega 30, 59, 85 ja 86.

12. Komisjon märkis nimelt, et postiseadusega kehtestati kullerfirmadele piiravad tingimused, mis seadsid need PTT kullerteenusega võrreldes märkimisväärselt ebasoodsamasse olukorda ega võimaldanud neil jätkata teatavate teenuste pakkumist, eelkõige nende teenuste pakkumist, mida osutati kuninglikus dekreedis kehtestatud hindadest madalama hinnaga. Postiseaduse artikli 12 lõike 2 punkti a alapunktis 1 kehtestatud tingimus ei anna rahvusvaheliste kullerteenuste pakkumiseks mitte mingit õiguskindlust. Alapunktis 2 kehtestatud tingimus välistab paljudel juhtudel hinnakonkurentsi ja sellel on samasugune mõju nagu hinnakokkulepel. Asutamislepingu artikli 90 lõige 2 ei oleks kohaldatav, kui võrdkullerpostiteenustest saadav PTT tulu ei ole PTT-le tema ülesande täitmiseks oluline. Komisjon palus Madalmaade valitsusel esitada oma seisukohad ning märkis, et kui tema teleksis mainitud tegurid leiavad kinnitust, võib tal tekkida vajadus teha asutamislepingu artikli 90 lõike 3 kohane otsus.

13. Madalmaade valitsus esitas oma 16. jaanuari 1989. aasta kirjas märkused, millega ta põhjendas kõnealuseid sätteid.

14. Komisjonil oli ka kontakte kullerfirmade organisatsioonidega, kes esitasid 16. jaanuaril 1989. aastal Madalmaade valitsuse seisukoha kohta oma märkusi.

15. 20. detsembril 1989. aastal võttis komisjon vastu vaidlustatud otsuse, enne seda Madalmaade valitsusega rohkem seisukohti vahetamata.

16. Madalmaadele adresseeritud otsuse resolutiivosa artikkel 1 on järgmine:

„Madalmaade 26. oktoobri 1988. aasta seaduse postiteenuse osutamise kohta artiklid 2 ja 12 koos 19. detsembri 1988. aasta rakendusmäärusega, millega antakse äriühingule PTT-Post BV ainuõigus kuni 500 g kaaluvate postisaadetiste kogumise, veo ja edastamise kiirteenuste osutamiseks hinnaga, mis ei ületa 11,9 Hollandi floriini EMÜ sihtkohtade puhul ja 17,5 Hollandi floriini EMÜ-väliste sihtkohtade puhul, ning 12. mai 1989. aasta määrusega kehtestatud kohustus kõik tariifid eelnevalt registreerida, on vastuolus EMÜ asutamislepingu artikli 90 lõikega 1 koostoimes asutamislepingu artikliga 86.”

17. Otsuse põhjendustes märkis komisjon, et PTT-Post BV'l on Madalmaadest saadetud kuni 500 g kaaluvate kirjade edastamise turul turgu valitsev seisund, ning selgitas, kuidas toob

postiseadus kaasa selle domineeriva seisundi kuritarvitamise. Postiseadus laiendavat tavapostiteenuste turu valitsevat seisundit ka kullerpostiteenustele; kuni 500 g kaaluvate kiirsaadetiste puhul hinnaklassis kuni 11,90 Hollandi floriini, sunnitakse kliente postiseadusega kasutama PTT-Post BV teenuseid ning sunnitakse neile peale ebaõiglasel hinnad ja tingimused; viimaks piirab postiseadus pakkumist turul. Komisjon leiab samuti, et postiseadus kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Samas ei ole täidetud asutamislepingu artikli 90 lõike 2 kohaldamise tingimused, kuna turgu valitseva seisundi laiendamine ei olnud vajalik PTT-le tema ülesannete täitmiseks vajaliku tulu tagamiseks

18. Täpsemad andmed faktiliste asjaolude, kohaldatavate õigusaktide ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalike märkuste kohta on esitatud kohtuistungis ettekandes ning käesolevas otsuses käsitletakse neid niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste seisukohast.

19. Madalmaade Kuningriik ja PTT tuginesid otsuse kehtetuks tunnistamise taotluses mitmele väitele, mis puudutasid komisjoni pädevuse puudumist asutamislepingu artikli 90 lõike 3 kohase otsuse vastuvõtmiseks, komisjoni poolse kaitseõiguse ja oluliste menetlusnõuete rikkumisega ning vaidlustatud otsuse ebapiisava põhjendatuse ja asutamislepingu artikli 86 ning artikli 90 lõigete 1 ja 2 rikkumisega.

Väide komisjoni volituste puudumise kohta

20. Hagejad väidavad sisuliselt, et komisjonil puudus pädevus asutamislepingu artikli 90 lõike 3 alusel vaidlustatud otsuse tegemiseks. Kuna nimetatud sättes ei sisaldu otseselt erandit asutamislepingu artiklitest 169 ja 170, ei võimalda see komisjonil tuvastada, et liikmesriik on asutamislepingu sätteid rikkunud, vaid parimal juhul annab, nagu Euroopa Kohus märkis otsuses kohtuasjas C-202/88: *Prantsusmaa v. komisjon* (EKL 1991, lk I-1223 (nn *Telecomi* otsus)) pädevuse täpsustada üldnormidega liikmesriikidele asutamislepingu artikli 90 lõikest 1 tulenevaid kohustusi..

21. Komisjon vastas, et artikli 90 lõige 3 võib olla õiguslik alus meetmele, mille eesmärk on määrata kindlaks asutamislepingu artikli 90 lõike 1 rikkumine ning see lõpetada.

22. Komisjonile artikli 90 lõikega 3 antud pädevuse ulatuse kindlaksmääramiseks tuleb seda sätet vaadelda kogu artikli 90 kontekstis ning võttes arvesse asutamislepingu artiklitega 85 kuni 93 komisjonile antud ülesandeid.

23. Asutamislepingu artikli 90 lõikes 1 kohustatakse liikmesriike riigi osalusega äriühingute ja nende ettevõtjate puhul, kellele liikmesriigid annavad eri- või ainuõigused, mitte jõustama ega säilitama meetmeid, mis on vastuolus asutamislepingu eeskirjadega, eelkõige konkurentsieeskirjadega.

24. Artikli 90 lõikes 2 nähakse ette, et ettevõtjad, kellele on antud üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamine või kes on fiskaalmonopolid, alluvad käesoleva lepingu eeskirjadele, eriti konkurentsieeskirjadele niivõrd, kuivõrd nimetatud eeskirjade kohaldamine juriidiliselt ega faktiliselt ei takista nendele määratud eriülesannete täitmist.

25. Artikli 90 lõike 3 kohaselt tagab komisjon liikmesriikide kohustuste täitmise artikli 90 lõikes 1 viidatud äriühingute suhtes ja on selgesõnaliselt volitatud sel eesmärgil meetmeid võtma kaht liiki õigusaktide, nimelt direktiivide ja otsuste vormis.

26. Seoses direktiividega on Euroopa Kohus eelnimetatud kohtuasjas C-202/88: *Prantsusmaa v. komisjon* tehtud otsuses märkinud et komisjonipädevuses on kehtestada üldnorme, millega täpsustataks liikmesriikidele asutamislepingust tulenevaid kohustusi, mis puudutavad artikli 90 lõikes 1 viidatud ettevõtjaid.

27. Komisjonile artikli 90 lõikega 3 antud otsuste kaudu teostatav pädevus erineb aga direktiivide kaudu teostatavast pädevusest. Otsus võetakse vastu konkreetse olukorra kohta ühes või mitmes liikmesriigis ning sisaldab kindlasti selle olukorra hindamist ühenduse õiguse seisukohalt, selles nähakse ette sellest tulenevad tagajärjed asjaomasele liikmesriigile, võttes arvesse nõudeid, mida seab äriühingule antud konkreetse ülesande täitmine, kui sellele on usaldatud üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamine.

28. Selleks, et komisjonile artikli 90 lõikega 3 otsuste vastuvõtmiseks antud volitustel oleks mingi praktiline mõju, peab komisjonil olema õigus määrata kindlaks, et riigi teatav meede on asutamislepingu eeskirjadega vastuolus, ning märkida, milliseid meetmeid riik, kellele otsus on adresseeritud, peab oma ühenduse õigusest tulenevate kohustuste täitmiseks vastu võtma.

29. Need volitused on olulised ka selleks, et võimaldada komisjonil täita oma asutamislepingu artiklites 85 kuni 93 ette nähtud ülesannet tagada konkurentsieeskirjade täitmine ning aidata sellega kaasa asutamislepingu artikli 3 lõike f tähenduses kahjustamata konkurentsi sisseseadmisele ühisturul.

30. Komisjonil oleks võimatu seda ülesannet täielikult täita, kui nõukogu poolt talle asutamislepingu artikliga 87 antud otsustamisõigus võimaldaks tal kehtestada sanktsioone ainult ettevõtjate konkurentsivastase käitumise korral ja mitte asutamislepingu artikli 90 lõike 3 alusel vahetult meetmeid võtta liikmesriikide suhtes, kes jõustavad või säilitavad riigi osalusega äriühingute ja nende ettevõtjate puhul, kellele liikmesriigid annavad eri- või ainuõigused, sama konkurentsivastase mõjuga meetmeid.

31. Lisaks sellele tuleb komisjoni volitusi otsuste vastuvõtmiseks liikmesriikide suhtes asutamislepingu artikli 90 lõike 3 alusel võrrelda sellele asutamislepingu artikliga 93 antud volitustega, et määrata kindlaks, kas riigiabi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, on ühisturuga vastuolus.

32. Komisjonil on mõlemal juhul õigus meetmeid võtta mitte ettevõtja suhtes, kellel on võimaldatud konkurentsieeskirju rikkuda, vaid liikmesriigi suhtes, kes vastutab konkurentsi kahjustamise eest.

33. Selle väitega märgivad hagejad ka, et kui tunnistada komisjonil nende volituste olemasolu, tähendaks see, et komisjonil on lubatud ka kindlaks määrata menetluse teel, mis

jätab liikmesriigi ilma talle asutamislepingu artikliga 169 antud garantiidest, et asjaomane riik on jätnud oma asutamislepingust tulenevad kohustused täitmata, kuid selleks on volitused antud nimetatud sättega Euroopa Kohtule.

34. Kui selle argumendiga väidetakse, et komisjon on oma volitusi vääralt kasutanud, tuleb meenutada, nagu eespool märgitud, et nagu asutamislepingu artikkel 93, milles nähakse ette riigiabi pidev kontrollimine komisjoni poolt, võimaldab ka artikli 90 lõige 3 hinnata otsuse vormis riikide poolt artikli 90 lõikes 1 viidatud äriühingute suhtes jõustatud või säilitatavate meetmete vastavust asutamislepingule.

35. Nimetatud hindamisõigus ei sekku ühest küljest volitustesse, mis asutamislepingu artikliga 169 on antud Euroopa Kohtule, ja teisest küljest ei piira see sama sättega liikmesriikidele tagatud kaitseõigusi.

36. Tegelikult, seoses esimese aspektiga, nagu Euroopa Kohus on tunnistanud oma otsuses kohtuasjas 226/87 *komisjon v. Kreeka* (1988) EKL 3611, võib liikmesriik, kellele komisjoni otsus on adresseeritud, esitada Euroopa Kohtule hagi otsuse kehtetuks tunnistamiseks, ning selle otsuse alusel võidakse ka esitada hagi asutamislepingu artikli 169 põhjal, kui liikmesriik, kellele see on adresseeritud, jätab oma kohustuse täitmata.

37. Mis puutub väitesse selle liikmesriigi kaitseõiguste austamise kohta, kellele meede on adresseeritud, siis tuleb märkida, et asjaolu tõttu, et artikli 90 lõikes 3, erinevalt artiklist 93, ei ole ette nähtud menetlust, mis tagaks nendest õigustest kinnipidamise, ei ole põhjust eitada komisjoni volitusi vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks; nagu Euroopa Kohus on järjekindlalt otsustanud, on selge, et ka selgesõnaliste sätete puudumisel peavad kõik ühenduse institutsioonid kinni pidama kaitseõiguste austamise põhimõttest meetme vastuvõtmisel, millega võidakse selle adressaati kahjustada (vt näiteks otsust kohtuasjas C-301/87 *Prantsusmaa v. komisjon* (1990) EKL I-307).

38. Küsimust, kas komisjon on käesoleval juhul seda põhimõtet austanud, vaadeldakse seoses väitega kaitseõiguste rikkumise kohta.

39. Nimetatud asjaoludel tuleb esimene väide komisjoni volituste puudumise kohta vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks mõlemal juhul tagasi lükata.

Väited kaitseõiguste rikkumise kohta

40. Hagejad väidavad, et komisjon eiras vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega kaitseõigust, mis on üks ühenduse õiguse üldpõhimõtteid.

41. Madalmaade Kuningriik väidab, et komisjoni 29. novembri 1988. aasta teleksit ei saa pidada tõeliseks vastuväidete teatamiseks, milles on esitatud kõik vaidlustatud otsuse aluseks olevad kaalutlused. Lisaks sellele väidab ta, et tal ei olnud ajavahemikul oma seisukoha esitamisest 16. jaanuaril 1989 kuni vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseni 20. detsembril 1989

võimalust oma seisukohta esitada, kuigi komisjon oli vahepeal erakullerfirmade seisukohaga tutvunud.

42. PTT väidab, et enne sellise otsuse vastuvõtmist nagu käesoleval juhul, oleks komisjon pidanud ära kuulama kõnealuste äriühingute seisukoha, nagu see on nõutav otsuse vastuvõtmiseks nõukogu 6. veebruari 1982. aasta määruse nr 17, esimene määrus asutamislepingu artiklite 85 ja 86 rakendamise kohta (EÜT ingliskeelne eriväljaanne 1959–1962, lk 87), kohaselt. Kuid komisjon võttis hagejatega ühendust ainult ühel korral, 1988. aasta oktoobris.

43. Komisjon eitab kaitseõiguste rikkumist vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel. Madalmaade valitsust on tema väitel seoses iga vaidlustatud otsusega seotud vastuväitega ära kuulatud. Seoses artikli 90 lõikes 3 ette nähtud menetluse toimumisega komisjoni ja asjaomase liikmesriigi vahel ei pidanud komisjon PTT-d eraldi ära kuulama.

44. Mis puutub väitesse Madalmaade Kuningriigi kaitseõiguste rikkumise kohta, siis tuleb rõhutada, et Euroopa Kohus on järjekindlalt otsustanud, et kaitseõiguste austamine kõikides menetlustes, mida isiku vastu algatatakse ja mis võivad viia seda isikut kahjustava meetme vastuvõtmiseni, on ühenduse õiguse aluspõhimõtte, mille austamine tuleb tagada ka konkreetsete eeskirjade puudumisel (vt näiteks otsust eespool mainitud kohtuasjas C-301/87 *Prantsusmaa v. komisjon*).

45. Selle põhimõtte kohaselt peab kõnealune liikmesriik saama enne otsuse vastuvõtmist asutamislepingu artikli 90 lõike 3 kohaselt täpse ja täieliku ülevaate vastuväidetest, mida komisjon kavatses tema vastu esitada.

46. Euroopa Kohus on otsustanud, et selle põhimõtte kohaselt peab liikmesriigil olema ka võimalik esitada tõhusalt oma seisukohad huvitatud kolmandate isikute märkuste kohta (vt näiteks otsust eespool mainitud kohtuasjas C-301/87 *Prantsusmaa v. komisjon*).

47. Käesoleval juhul tuleb aga märkida, et 29. novembril 1988. aastal saadetud teleksis ei ole komisjoni vastuväiteid, mida ta vaidlustatud otsuses kavatses tõstatada, täpselt ja täielikult esitatud. Komisjon tõstas tegelikult ainult üldiselt küsimuse postiseaduse mittevastavuse kohta asutamislepingu artikli 90 lõikega 1, kui seda lugeda seoses artikliga 86, esitamata nimetatud artikli rikkumise erinevaid aspekte, nagu need olid hiljem esitatud vaidlustatud otsuses.

48. Tuleb lisada, et Madalmaade Kuningriigile ei antud pärast selle 16. jaanuari 1989. aasta kirja komisjoni poolt võimalust oma seisukohti esitada, eelkõige komisjoni ja kullerfirmade organisatsioonide vaheliste konsultatsioonide kohta. Komisjon oli aga kirjaliku menetluse käigus ise tunnistanud, et need konsultatsioonid olid vajalikud tema seisukoha kujundamiseks postiseaduse prognoositava mõju kohta erakullerfirmade tegevusele.

49. Neil asjaoludel tuleb väita, et Madalmaade Kuningriigi kaitseõigusi on rikutud, kuna komisjon ei teatanud talle täpselt ja täielikult vaidlustatud otsuses tõstatatud vastuväiteid

ning kuna Madalmaade Kuningriigile ei antud 16. jaanuarist 1989 kuni vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kuupäevani võimalust oma seisukohti esitada, eelkõige komisjoni ja kullerfirmade organisatsioonide vaheliste konsultatsioonide kohta.

50. Mis puudutab väidet PTT kaitseõiguste rikkumise kohta, kuna ta kaebab, et komisjon ei ole tema seisukohta üldse ära kuulanud, tuleb märkida esiteks, et see ettevõtja on riigi kõnealuse meetme otsene soodustatud isik ning on postiseaduses otseselt mainitud, et vaidlustatud otsus puudutab teda otseselt ning et selle otsuse majanduslikud tagajärjed vahetult mõjutavad teda.

51. Neid asjaolusid arvestades tuleb märkida, et sel äriühingul õigus on ära kuulamisele.

52. Järgmisena tuleb mainida, et komisjonil toimusid PTT-ga 1988. aasta oktoobris ainult mitteametlikud arutelud, et ta ainult teavitas teda postiseaduse tulemusena seoses asutamislepingu konkurentsieeskirjadega esile kerkinud probleemidest ning et ta ei teatanud talle oma täpseid vastuväiteid riigi kõnealusele meetmele.

53. Neid asjaolusid arvestades tuleb väita, et komisjon on rikkunud PTT õigust ära kuulamisele.

54. Eespool esitatud kaalutlustest järeldub, et Madalmaade Kuningriigi hagi kohtuasjas C-48/90 ja PTT hagi kohtuasjas C-66/90 on täiesti põhjendatud ning et vaidlustatud otsus tuleb kehtetuks tunnistada.

Kohtukulud

55. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna komisjon on kohtuasjades C-48/90 ja C-66/90 kohtuvaidluse kaotanud, tuleb mõlema kohtuasja kohtukulud välja mõista komisjonilt. Komisjoni toetuseks menetlusse astujad kannavad oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

- 1. Tunnistada komisjoni 20. detsembri 1989. aasta otsus 90/16/EMÜ ekspressteenuste osutamise kohta Madalmaades kehtetuks.**
- 2. Mõista komisjonilt välja kohtuasjade C-48/90 ja C-66/90 kulud.**
- 3. Menetlusse astujad kannavad ise oma kohtukulud.**

Due Slynn Joliet Schockweiler Grévisse Mancini Kakouris

Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias Díez de Velasco Zuleeg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. veebruaril 1992 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

O. Due